

Μεταξύ Πλαταμώνα και Κατερίνης στον πόλεμο του 1897 (Γαβριήλ Συντομόρος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο Αναγνώστης Θεοδωράκης, και τα παιδιά του Αναστάσης και Δημήτρης, ανήκαν στην κατηγορία όσων Υδραίων караβοκύρηδων είχαν ολόψυχα δοθεί στην επανάσταση του 1821[1]. Κόρη του Δημήτρη ήταν και η αρχοντοπούλα Κονδύλω. Η δε τελευταία από το γάμο της με τον κρητικό Γεώργιο Αντωνιάδη, έφερε στον κόσμο, το 1869, τον Μανώλη, ο οποίος, έτσι, βίωνε την ευθύνη και της υδραϊκής και της κρητικής καταγωγής του[2]. Κατά συνέπεια ο εγγονός Αντωνιάδης εισήχθη το 1887 στην λειτουργούσα από το 1884 σχολή Ναυτικών Δοκίμων, από την οποία αποφοίτησε το 1891 ως Σημαιοφόρος. Πέντε χρόνια μετέπειτα προήχθη σε Ανθυποπλοίαρχο, όποτε, συμπληρώνοντας και τις ναυτικές του γνώσεις στην Ευρώπη, διέθετε πλέον όλες τις προϋποθέσεις, ώστε να εξελιχθεί σε έναν λαμπρό αξιωματικό του Ναυτικού.

Βρισκόμαστε ήδη στις παραμονές του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897[3], η έκβαση του οποίου επικράτησε μέν να θεωρείται ντροπή για τη χώρα μας, σχετικά όμως με τον Ανθυποπλοίαρχο Εμμανουήλ Αντωνιάδη η ελληνοτουρκική εκείνη σύγκρουση λειτούργησε ως εφιαλτήριο για να καταλάβει ο ίδιος τη δική του θέση στο Πάνθεο των ηρώων. Δεν θα αναφερθούμε εντούτοις στις υπόλοιπες, κατά ξηρά και θάλασσα, επιχειρήσεις του πολέμου εκείνου.

Θα εκθέσουμε μόνο συνοπτικότατα τις δραστηριότητες του πολεμικού μας στόλου στην ευρύτερη περιοχή του Θερμαϊκού κόλπου, όπου κόπηκε πρόωρα και το νήμα της ζωής του υπό συζήτηση Ανθυποπλοίαρχου.

Η μία λοιπόν από τις δύο Μοίρες, στις οποίες είχε διαιρεθεί τότε το ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό, είχε χώρο δράσης της το Αιγαίο. Η Μοίρα αυτή ήταν και ιδιαιτέρως ισχυρή, μία και αποτελούνταν από τα θωρηκτά Ύδρα, Σπέτσαι και Ψαρά, από τα οποία το τελευταίο έφερε και το σήμα του αρχηγού της Μοίρας Πλοίαρχου Κ. Σαχτούρη. Ο Στόλος του Αιγαίου συμπεριελάμβανε ακόμη την τορπιλική Μοίρα με επικεφαλής το κυβερνώμενο από τον πρίγκιπα Γεώργιο τορπιλοβόλο «Κανάρης», στην οποία υπαγόταν και το τορπιλοβόλο 16 με κυβερνήτη τον Αντωνιάδη. Στο συγκεκριμένο Στόλο συμμετείχε επιπλέον το οπλιταγωγό Μυκάλη, οι ατμομυοδρόμωνες Αλφειός (με κυβερνήτη του τον Πλωτάρχη Παύλο Κουντουριώτη), Αχελώος και τα οπλιταγωγά Θράκη και Ιωνία.

Στις 25 Μαρτίου 1897 τα παραπάνω σκάφη ναυλοχούσαν στους Ωρεούς, μολονότι, σύμφωνα με τις πληροφορίες του Γάλλου περιηγητή Henri Turot (βλ. Η κρητική επανάσταση και ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897, σ.148), «ο κόλπος της Θεσσαλονίκης ήταν [τότε] σχεδόν ανυπεράσπιστος και τα ελληνικά θωρηκτά θα μπορούσαν να αποκλείσουν την πόλη, να πυρπολήσουν τους σιδηροδρομικούς της σταθμούς, να ανατινάξουν ορισμένα σημαντικά σημεία των γραμμών ανεφοδιασμού [των Τούρκων] και να καθυστερήσουν σημαντικά την [εχθρική] επιστράτευση. Αλλά ο ελληνικός στόλος», συνεχίζει ο Turot, «δε βγήκε από τη Χαλκίδα. Τα νερά εκεί είναι τόσο ήρεμα και ο καιρός τόσο ωραίος! Έτσι – εντελώς ανενόχλητοι και με όλη τους την άνεση- οι Τούρκοι μπόρεσαν να μεταφέρουν μέσω Θεσσαλονίκης τους χιλιάδες στρατιώτες τους, που έσπευδαν καθημερινά να ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τις δυνάμεις τους, οι οποίες είχαν συγκεντρωθεί στα σύνορα της Θεσσαλίας και στην Ήπειρο».

Πράγματι, από τη στιγμή που είχε κηρυχθεί ο Πόλεμος και μέχρι τις 8/20 Απριλίου του 1897, ο ελληνικός στόλος του Αιγαίου δεν είχε επιδοθεί σε καμιά πολεμική επιχείρηση. Απασχολούνταν μόνο με ασκήσεις πυροβολικού, ενώ μία μόνο μέρα πριν την παραπάνω ημερομηνία, ο Μοίραρχος Σαχτούρης ζήτησε οδηγίες δράσης από το Υπουργείο Ναυτικών. Η ναυτική εν συνέχεια Μοίρα Αιγαίου αγκυροβόλησε στον Παγασητικό, όπου, παραμένοντας υπ' ατμό, διατάχθηκε, τα μεσάνυχτα της 8ης Απριλίου, από τον υπουργό των Ναυτικών Ν. Λεβίδη, να αναπτυχθεί κατά μήκος των τουρκικών ακτών, από Πλαταμώνα μέχρι Κατερίνη, προσβάλλοντας, όπως καθόριζε η διαταγή, «παν τουρκικόν πλοίον ή μοίραν τοιούτων, παν οχύρωμα ή οιονδήποτε στρατιωτικόν έργον, ευρισκόμενον καθ' όλην την έκτασιν ταύτην, επικουρούσα ούτω τοις κατά τα σύνορα μαχομένοις στρατεύμασιν ημών δι' αντιπερισπασμού της προσοχής του εχθρού».

Κατά τις επόμενες, εντούτοις, 24 ώρες υπήρξε πλήρης έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με το εάν αφίχθηκαν στο νέο τους προορισμό τα πολεμικά μας σκάφη, και εάν είχε αρχίσει η εκτέλεση της ανατεθείσας σ' αυτά αποστολής.

(συνεχίζεται)

1. Αναστάσης, που ήταν πρόκριτος Ύδρας από 1ης Μαΐου 1818 μέχρι την 1η Μαΐου του 1821 (Ιστορία της Νήσου Ύδρας, τ.2, σ.23) προσέφερε, κατά την 29η Μαρτίου του 1821, 13.050 γρόσια (Ιστορία της Νήσου Ύδρας, τ.2,σ.30) για τις ανάγκες του αγώνα, και ο πατέρας Αναγνώστης Θεοδωράκης έδωσε για τον ίδιο σκοπό άλλα 2.500 γρόσια. Επίσης, ανάμεσα στα 50 καράβια που διέθετε τότε η Ύδρα, τα σκάφη «Κίμων» και «Μιλτιάδης», πλοιοκτησίας Αναστάση Θεοδωράκη, συμμετείχαν και αυτά στις θαλασσομαχίες του '21.

Ο Δημήτριος Θεοδωράκης έθεσε στην υπηρεσία της επανάστασης το πλοίο του «Αριστείδης». Κι όταν στις 16 Μαΐου του 1821, οι πρόκριτοι Ύδρας διαίρεσαν το στόλο τους σε τέσσερις Μοίρες και τοποθέτησαν τον Δημήτριο στην 4η Μοίρα, απευθυνόμενοι στον ίδιο όσο και στους άλλους συγκυβερνήτες του επισήμαναν ότι ήταν «εις χρέος να υπακούουν εκτελούντες [...] διαταγάς και παραγγελίας με ζήλον και προθυμίαν, διά να απολαύσουν εκείνοι και οι σύντροφοι των καραβίων εν καιρώ [...] τον στέφανον της δόξης και της τιμής» (παραπάνω, σ.119).

2. Γιατί και ο εκ πατρός παππούς του Μανόλη Αντωνιάδη, γεννημένος στη Χαλέπα και μυημένος στη Φιλική Εταιρεία, είχε διακριθεί -ως δημοσιογράφος, πολιτικός και λόγιος- όχι μόνο στα χρόνια της επανάστασης, αλλά και στα Καποδιστριακά. Και όντας ο ίδιος μέχρι θανάτου δημοκρατικός δραστηριοποιήθηκε αναλόγως τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κωνσταντινούπολη, στην Τεργέστη και στη Βιέννη.

3. Τα αίτια του πολέμου οφείλονται στα όσα συνέβησαν στην Κρήτη, όπου, τον Ιανουάριο του 1897, έλαβαν χώρα τουρκικές εναντίον των Ελλήνων βιαιοπραγίες. Και δεδομένου ότι η ελληνική κυβέρνηση Δηλιγιάννη αποφάσισε στις 23 Ιανουαρίου να συμπαρασταθεί στο νησί, οδηγηθήκαμε, στις 5/17 Απριλίου του 1897, σε μία γενικότερη σύρραξη με την Οθωμανική αυτοκρατορία.